

Sosyal Bilgiler Dersinde Olası Cümleler Tekniğinin Uygulanması *
Implementing The Possible Sentences Technique In The Social Studies Course

DOI= [10.17556/jef.35999](https://doi.org/10.17556/jef.35999)

Nihal BALOĞLU UĞURLU**

Özet

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersinde Olası Cümleler tekniğinin uygulanmasının 7. Sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini ölçmek ve bu teknikle ilgili görüşlerini almaktır. Araştırma 2014-2015 öğretim yılının Bahar döneminde Niğde Merkez İlçede yer alan bir Ortaokulun 7. Sınıf öğrencilerinden bir tane deney bir tane de kontrol grubu olmak üzere iki şube ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Araştırma modeli öntest-sontest kontrol gruplu modele göre desenlenmiştir. Veri toplama araçları, öğrencilerin konu ile ilgili akademik başarı düzeylerini ölçmek üzere kullanılan bir başarı testi ve deney grubu öğrencilerinin uygulanan teknik ile ilgili görüşlerini almak üzere geliştirilen bir ankettir. Verilerin analizinde deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrenci sayılarının 30'dan az olmasından dolayı non-parametrik testlerden Mann Whitney U, Wilcoxon İşaretili Sıralar ve Ki- Kare testi uygulanması uygun görülmüştür. Araştırmanın sonucunda, Olası Cümleler tekniğinin akademik başarı açısından tekniğin uygulandığı deney grubu öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık göstermediği, ancak öğrencilerin teknikle ilgili olumlu görüş belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcük: Olası cümleler tekniği, okuma ve yazma becerileri, sosyal bilgiler eğitimi.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the effectiveness of possible sentences technique application on seventh grade students' academic success and their views about this technique. Research was conducted with a public middle school in Nigde in spring semester of 2014-2015. Study group in all, consisting the experi-

* Bu çalışma, 23-25 Nisan 2015 tarihleri arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesinde düzenlenen "IV. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Niğde Ün. Eğitim Fak. İlköğretim Böl, e-posta: nihalugurlu@nigde.edu.tr

mental group and the control group. Study method was designed as pretest-posttest control group model. In the study, academic achievement test which determined student acknowledge level about the issue and another survey which determined students' views about the technique were used as means of data collection. Non-parametric tests were used to analyze data because of lower students number of 30. Result of study, Possible Sentences Technique was not significant difference terms of academic success between the experimental group and the control group in the favor of the experimental group. However, experimental group's students had positive attitude about this technique.

Keywords: Possible sentences strategy, reading and writing skills, social studies education.

Giriş

Eğitimsel araştırmaların büyük bir kısmında eğitim alanında gerçekteşen yeniliklerden söz edilir. Bu yenilikler hem öğretim sürecinde gerçekteşen öğrenme modelleri hem de öğrenme ortamında kullanılan araç-gereçler olarak genellenebilir. Nitekim artık hızına yetişilemeyen teknolojik gelişmelerin yaşandığı ve bu durumun her alana olduğu gibi eğitim alanına da yansımalarının hissedildiği böyle bir çağda eğitimcilerin kendilerini yenilikçi öğrenme modellerinden ve teknoloji araçlarından soyutlaması da mümkün değildir. Ancak, geliştirilen öğrenme kuramları olsun ya da uygulanan öğrenme yöntemleri ve öğretim materyalleri olsun bu öğrenme durumlarının her ortama ya da her öğrenci kitlesine adaptasyonu kolay olmayabilir. Hangi disiplin ya da disiplinler arası alanın öğretimi olursa olsun, okulun ya da sınıfın fiziki imkanları, öğrencilerin ve öğretmenlerin demografik özellikleri, öğrenme konusunun içeriği ve öğretim sürecinde kullanılacak teknikler yenilikçi öğrenme ortamı olarak nitelendirilebilecek bir ortamın gerçekteşirilmesinde kaliteyi yükseltecek ya da düşürecek unsurlar olarak görülebilmektedir. Bu araştırmada da, Moore ve Moore (1986) tarafından geliştirilmiş "Olası Cümleler" tekniği, Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili bir öğrenme ortamında etkililiği test etmek üzere kullanılacak bir teknik olarak yer almaktadır.

Olası Cümleler Tekniği: Tanım ve Uygulanması

Olası Cümleler Tekniği öğrencilerin bir metinle ilişkili olarak okuduğunu anlama ve yazma becerilerini geliştiren, kelime ve kavram eksenli bir uygulamadır. İlk bakışta tekniğin bu özelliğinden dolayı

Türkçe disiplinine ait becerileri geliştirmeye yönelik olduğu düşünülebilir. Ancak Sosyal Bilgiler öğretim programı incelendiğinde bazı kazanımların Türkçe disiplinine ait kazanımlar ve beceriler ile ilişkilendirildikleri görülebilmektedir (MEB, (2005). Nitekim Clark (2007) tarafından yapılan çalışma da “Olası Cümleler” tekniğini Sosyal Bilgiler ile Türkçe’nin kombinasyonundan oluşan bir uygulama şekli olarak yansıtmıştır.

Olası Cümleler Tekniği’ni Sosyal Bilgiler dersinin konularına uygun bir şekilde düzenlemenin Türkçeyi etkili bir şekilde kullanma açısından birçok yararı vardır.

Okuduğunu anlama becerisine katkısı açısından; genel anlamda öğrencilerin sadece istedikleri kitapları okumaları değil aynı zamanda hangi disiplin alanından olursa olsun konu içeriğini kavraması için alanla ilgili kitapları okumalarını da teşvik etmek gerekir. Eğer öğrenciler alana ait kitaplar ya da metinler okumazlar ise o disipline ait akademik başarılarını etkileyecek olan bilgi altyapılarında da bir eksiklik meydana gelir (Huftalin ve Ferroli, 2013). Sosyal Bilgiler dersi de sözel ağırlıklı bir ders olduğu için, takip edilen ders kitaplarının ve diğer yazılı ve basılı öğretim materyallerinin içeriği bilgi ve beceriye odaklı olmak üzere destekleyici metinlerle donatılmıştır. Bu metinler güncel ve süreli yayınlardan da yararlanılarak zenginleştirilmiştir (Ekinci ve Öter, 2015). Öğrencilerin yazılı metinlerden faydalanırken okuduğunu anlama becerisinin önemi büyüktür. Okuyucunun metni anlamlandırabilmesi için metinde yer alan sözcük, kavram ve olaylar hakkında sahip olduğu ön bilgisi ile metinden öğrendiklerini karşılaştırıp sentezleyerek yeni bir düşünceye sahip olması gerekir. Nihayetinde anlam kurmanın gerçekteştirilmesi okuyucunun nitelikli katılımına bağlıdır (Akyol, 2005). Okuduğunu anlama yetisinin gelişmesi için izlenebilecek bazı yöntemler vardır. Öğrenci okumaya başlamadan önce bazı dikkat stratejilerini kullanabilir. Okuyucunun okumaya başlamadan önce dikkat stratejilerini kullanması, okuyacağı metinle ilgili ön bilgilerini örgütleyeceğinden metnin daha kolay anlaşılmasını sağlar (Yılmaz, 2008). Okuduğunu anlama becerisinde üzerinde durulması gereken bir diğer önemli nokta da okuyucunun metinde geçen sözcük ve kavramları iyi bilmesidir. Sözcüklerin yetersiz veya yanlış tanınması, cümlelerin, paragrafların ve bir bütün olarak metnin yanlış anlaşılmasına ya da anlaşılamamasına neden olabilmektedir (Akyol, 2005).

Okuduğunu anlama becerisi ile ilgili bu özellikler dikkate alınıp Olası Cümleler Tekniği ile bağdaştırılırsa, öğrencilerin metni okumadan önce belirli sözcük ve kavramlara odaklanmaları ve metni okuma süreci içerisinde metinde yer alan sözcük ve kavramları anlamlandırmaları okudukları metinleri anlama kabiliyetlerini daha üst seviyeye yükseltecektir. Ve teknik bu haliyle Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bir metne uyarlandığında ders ile ilgili konunun etkin bir şekilde öğrenimi daha kolay gerçekleşebilecektir.

Yazma becerisine katkısı açısından; yazma becerisi sahip olunan duygu, düşünce ve bilginin yazılı olarak ifade edilmesidir. Yazma becerisinin bireylerin birbirleri ile iletişim kurmalarında önemli bir unsur olduğu göz önünde bulundurulursa da bu becerinin bireylerin öğrenmelerine yardımcı bir faktör olduğu da açıktır. Nitekim, öğrenciler yazma becerilerini geliştirdikçe, düşünme becerilerini kontrol eder, zihinlerini kullanır ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirirler (Raimes, 1983; Akt. Belet)

Pitard (2011) yazma becerisini Sosyal Bilgiler eğitimi ile de ilişkilendirilebilecek şu üç noktayı vurgulamaktadır:

- *Yazmak bir zihinsel aktivitedir:* Yazmak sadece iletişim kurmak için yapılmaz aynı zamanda öğrenmeye de neden olur. Yazarak keşfetme, problem çözme ve zihinsel düşünceleri düzenleme yetisi artar.
- *Yazmak konuları öğrenmeye yardımcı olur:* Konu ile ilgili içerik ders kitaplarından ya da öğreticinin anlatımından pasif bir şekilde çok iyi bir düzeyde öğrenilemez, bilgileri bireyin kendi kendine anlamlandırması gerekir.
- *Yazmak konu ile ilgili bilinenleri aydınlığa kavuşturur:* Yazmak bireyin kaynaklardan incelediği, zihinsel işlemlerden geçirdiği ve hatırladığı bilgileri ne kadar öğrendiğini görmesine yardımcı olur. Yazmak, bilinenlerin ve anlaşılınların yazıya dökülmesidir. Birey kafasındaki soru işaretlerini, yanlış bildiklerini ya da anlamakta zorlandığı yerleri görmeye başlar.

Yukarıdaki ifadelerden anlaşıldığı üzere yazma becerisi öğretmenler için sadece öğrencilerini daha iyi değerlendirebilecekleri bir sınav aracı değil aynı zamanda onların öğrencilerine konu ile ilgili içeriği daha derinlemesine özümsetebilecekleri bir yöntem olarak düşünülebilir. Bu hali ile Olası Cümleler Tekniği'nin temelinde yer alan ve

öğrencilerin neyi bildiklerinin ve nasıl bildiklerinin oldukça net bir şekilde görülebileceği yazma becerisi ile öğrencilerin etkili bir öğrenme etkinliğini gerçekleştirmeleri ve geribildirimlerinin alınması sağlanabilmektedir.

Olası Cümleler Tekniği'nde öğrencilere kazandırılması hedeflenen sözcük ve kavramlar ile bu sözcük ve kavramları içerisinde barındıran bir metnin olması gereklidir. Tekniğin uygulama süreci içerisinde öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazma etkinlikleri ile düşünme becerilerinin üst düzeyde gelişimine katkıda bulunulur. Nitekim tekniğin uygulama süreci dahilinde kavram eşleştirmelerini gerçekleştirmeleri sistem düşüncesi yaklaşımına uygundur. Sistem düşüncesi karşılaşılan bir problemde “şeylerden çok karşılıklı ilişkileri” görebilmektir. Sistem düşüncesi bireylerin ayrıntılar içinde boğulmasını değil büyük tabloyu görebilmesini sağlar (Özden, 2005). Böylece Sosyal Bilgiler dersinin önemine vurgu yaptığı “bireyin bakış açısını zenginleştirme” işlevi de gerçekleşmiş olur.

Olası Cümleler Tekniği'nin nasıl uygulanacağına da açıklık getirmekte fayda vardır. Bu tekniği uygularken konu ile ilgili 8-10 tane kavram tahtaya yazılır. Öğrencilere dağıtılan teknikle ilgili formda öğrencilerin tahtaya yazılan bu kavramları ikişerli olarak eşleştirerek bir cümle içerisinde kullanmaları istenir. Öğrenciler kendi ön bilgileri ile bu süreci gerçekleştirir ve her cümlede iki kavram yer alacak şekilde toplam beş tane cümle yazarlar. Öğretmen öğrencilerden gönüllü olanlarının cümlelerini tahtaya yazarak diğer arkadaşları ile paylaşmasını ve fikir alışverişinde bulunmalarını sağlar. Daha sonra öğretmen öğrencilere konu ile ilgili metni takip etmelerini isteyerek okuma metnini okur ve hedef kavramların bilgi açılımını gerçekleştirir. Öğretmen konunun öğretimini bu şekilde gerçekleştirdikten sonra öğrencilerden tekrar yazdıkları cümleleri gözden geçirmelerini ve eksikleri ya da yanlışları varsa düzeltmelerini ister. Bu şekilde tekniğin uygulanma süreci sonlandırılır.

Olası Cümleler Tekniği'nde öğrencilerin sözcük ve kavramları cümle içerisinde doğru bir şekilde ifade etmelerinin yanısıra, ifadelerdeki sözcük ve kavramların açılımını yapmaları da önemlidir. Örneğin, demokratik ülke-anayasa kavramlarının aynı cümlede eşleştirildiği bir ifade şu şekilde yanlış değildir: “Demokratik ülkelerin mutlaka anayasaları vardır.” Ancak bu teknikte ifadeyi şu şekilde genişletmek

mümkün ve arzulanır birşeydir: “*Halkın kendi kendini yönettiği demokratik ülkelerde hukukun üstünlüğünü kanıtlayan ve içerisinde kanunların yer aldığı bir yönetim metni olan anayasalar vardır.*” Böylece öğrencilerin kavramların açılımları ve derinlikleri ile ilgili bilgilerinin de öğrenilmesi mümkün olur.

Bu araştırmada 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan “Tarihsel süreçte Türk devletlerinde yönetim şekli ve egemenlik anlayışındaki değişim ve sürekliliği fark eder.” kazanımı ile ilişkili olarak *Türkiye Cumhuriyeti’nin İlanı* konusunun Olası Cümleler Tekniği kullanılarak öğretimi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bu kazanım ve konu başlığının tercih edilme nedeni, ders kitabında bu konu ile ilgili bir okuma metninin olması ve bu metin içerisinde öğrenilmesi gerekli bazı önemli kavramların yer almasıdır. Bu kavramların Olası Cümleler Tekniği kullanılarak kavramlar arası ilişkilerinin kurdurulması, bu sayede kavramların ve bir bütün olarak konunun daha etkili bir şekilde öğretilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada;

“7. Sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti’nin İlanı konusunu Olası Cümleler Tekniği kullanarak öğrenmelerinin onların akademik başarılarına bir etkisi var mıdır? sorusuna atıfta bulunularak;

- Oluşturulan deney ve kontrol gruplarının öntest puanları karşılaştırılacak,
- Her iki grubun da öğretim süreci sonunda kendi gruplarına ait öntest ve sontest puanları karşılaştırılacak ve,
- Deney ve kontrol gruplarının sontest puanları karşılaştırılacaktır. Daha sonra da;

“7. Sınıf öğrencilerinin Olası Cümleler Tekniği ile ilgili görüşleri nelerdir? sorusunun cevabı aranacaktır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu model uygulanmış olup, 7. Sınıflardan bir tane deney bir tane de kontrol grubu olmak üzere toplam iki grupla çalışılmıştır. Bu model ile Olası Cümleler Tekniği’nin ne ölçüde etkili olduğuna karar vermek için öntest ve sontest ölçme sonuçları birlikte kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2014-1015 oğretim yılının bahar dóneminde gerçekleştirilmiş olup çalışma grubu Niğde Merkez ilçede yer alan bir devlet okulunun 7/A (deney grubu) ve 7/B (kontrol grubu) şubelerindeki oğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma, deney grubunda 21 ve kontrol grubunda 22 olmak üzere toplam 43 oğrenci ile birlikte yürütölmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç tane veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki akademik başarı testidir. Araştırmacı tarafından geliştirilen bu test oğrencilerin deneysel uygulama sırasında oğrenecekleri konu ve kavramlarla ilgili onların bilgi düzeylerini ölçmek üzere hazırlanmış, konunun kazanımlarına uygun bir başarı testidir. Konu içeriği göz önünde bulundurularak hazırlanan 18 maddelik başarı testinin ön uygulaması farklı bir okuldaki 54 oğrenciye uygulanmış ve maddelerin güçlük dereceleri ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanarak ayırt edicilik indeksleri .30'un altında kalan 7 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca kapsam geçerliliği dahilinde de iki madde testten çıkarılarak, bu haliyle KR-20 güvenirlilik katsayısı 0.79 olan asıl başarı testi uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Araştırmada yer alan bir diğer ölçek, deney grubu oğrencilerinin uygulanan teknik ile ilgili görüşlerini almak üzere hazırlanan tutum ölçeğidir. Beşli likert tipi olan bu ölçekte tekniğin uygulandığı deney grubu oğrencilerinin samimi düşüncelerini yansıtmaları beklenen 12 ifade ile bir tane açık uçlu soru vardır.

Üçüncü veri toplama arası ise tekniğin uygulanmasında gerekli bir formdur. Bu form hem yönerge niteliğinde oğrencilerin ne yapmaları gerektiğini ifade eden bir özelliğe sahiptir hem de oğrencilerin kavramları yerleştirerek eşleştirebilecekleri bir tablo ile konuyu oğrenmeden önce ve oğrendikten sonra cümlelerini yazabilecekleri satırlardan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrenci sayılarının 30'dan az olmasından dolayı non-parametrik testlerin uygulanması uygun görülmüştür. Nitekim literatürde de çalışma grubunun niceliğinin az olduğu durumlarda istatistiklerin örnekleme dağılımının normal dağılıma yaklaşmadığını ve bu durumda non-parametrik bir tekniğe ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Kartal, 2006; Yılmaz ve Yılmaz, 2005; Kalaycı, 2006).

Öğrencilerin akademik başarı testlerinden elde edilen veriler, non-parametrik testlerden, deney ve kontrol gruplarının akademik başarı öntest ve sontestleri puanları arasındaki farklılığı değerlendirmek üzere ilişkisiz gruplar için Mann Whitney U testi kullanılarak; deney ve kontrol gruplarının kendi grup içi öntest ve sontest puanları arasındaki farklılığı değerlendirmek üzere de ilişkili gruplar için Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin tutum ölçeklerinden elde edilen veriler ise yine non-parametrik bir test olan Ki-Kare testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmanın, ilk alt problemini cevaplamak üzere deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesindeki öntest akademik başarı puanlarının karşılaştırmasının yapıldığı non-parametrik istatistik tekniği Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Deney Grubu	21	19.83	416.50		
Kontrol Grubu	22	24.07	529.50	185.50	265*

* $p > .05$

Tablo 1’de görüldüğü üzere Mann Whitney U testi sonucu elde edilen sonuçlar, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test akademik başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($U=-185.50$; $p=.265$; $p>.05$). Deney grubundaki öğrencilerin ön test puanlarının sıra ortalaması 19.83, kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puanlarının sıra ortalaması 24.07 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, araştırma öncesinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çalışma konusu ile ilgili akademik başarı puanlarının bir başka deyişle çalışma konusu ile ilgili önbilgilerinin birbirine yakın olduğunun bir göstergesidir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmada ikinci alt problem olarak yer alan deney ve kontrol gruplarının uygulama sonrasındaki son test akademik başarı puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına dair sorunun cevabı non-parametrik istatistik tekniği Mann Whitney U testi kullanılarak bulunmuştur. Tablo 2’de elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Deney Grubu	21	20.02	420.50	189.50	.312*
Kontrol Grubu	22	23.89	525.50		

* $p>.05$

Tablo 2’de deney ve kontrol gruplarının, son test başarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, deneysel çalışma sonrası gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($U=-189.50$; $p=.312$; $p>.05$). Deney grubundaki öğrencilerin son test puanlarının sıra ortalaması 20.02, kontrol grubundaki öğrencilerin son test puanlarının sıra ortalaması ise 23.89’dur. Bu istatistiksel değerler grupların, öntest akademik başarı sıra puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gibi, son

test akademik başarı puanlarının sıra ortalamaları arasında da anlamlı bir fark olmadığını, bu nedenle yapılan deneysel çalışmanın deney grubu lehine istatistiksel anlamda farklılık gösterecek düzeyde bir etkililiğe sahip olmadığını göstermektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmada cevabı aranan bir diğer alt problem ise “deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası akademik başarı düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır? sorusu idi. Bu sorunun cevabını bulmak üzere deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest akademik başarı testleri non-parametrik istatistik tekniği olan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Ön Test - Son Test Akademik Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Sontest-Öntest	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Negatif Sıra	1	10	10		
				-3.432	.001*
Pozitif Sıra	18	10	180		
Eşit	2				

* $p < .05$

Tablo 3’e göre deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesinde ve sonrasında aldıkları akademik başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($z=-3.432$, $p=.001$). Deney grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı testi negatif sıra toplamı 10, pozitif sıra toplamı ise 180 olarak bulunmuştur. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı göz önünde bulundurulduğunda farkın pozitif sıralar lehine, bir başka deyişle deney grubunun almış olduğu sontest puanları lehine olduğu görülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada deney grubunun yanı sıra öğretim programına dayalı öğretimin gerçekleştirildiği kontrol grubu öğrencilerinin de konunun öğretiminden önce uygulanmış öntest akademik başarı puanları ile konunun öğretiminden sonra uygulanmış sontest akademik başarı puanları arasındaki farkın anlamlılığı non-parametrik istatistik tekniği olan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Ön Test - Son Test Akademik Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Sontest-Öntest	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Negatif Sıra	2	4.25	8.50		
				-3.364	.001*
Pozitif Sıra	16	10.16	162.50		
Eşit	4				

* $p < .05$

Tablo 4'e göre kontrol grubu öğrencilerinin konunun öğretimi öncesinde ve sonrasında aldıkları akademik başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($z = -3.364$, $p = .001$). Kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı testi negatif sıra toplamı 8.50, pozitif sıra toplamı ise 162.50 olarak hesaplanmıştır. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında farkın pozitif sıralar lehine olduğu, bir başka deyişle farkın kontrol grubunun sontest puanlarının lehine olduğu görülmüştür.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin uygulanan teknikle ilgili düşüncelerini almak üzere uygulanan anketin istatistiksel sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır.

Anketten elde edilen veriler non-parametrik bir test olan Ki-Kare istatistiksel test ile analiz edilmiş ve tablo yorumlanırken aritmetik ortalaması 3.40 ve üstü puanlar olumlu görüş, 2.60 ve altı puanlar ise olumsuz görüş olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 5. Deney Grubu Öğrencilerinin Uygulanan Teknikle İlgili Görüşleri

Maddeler	X	ss	N
Yaptığımız etkinlikle konuyu öğrenmek çok hoşuma gitti.	4.11	,99413	21
Yaptığımız etkinlik çok sıkıcıydı.	1.79	,855	19
Yaptığımız etkinlik çok zordu.	2.05	1,129	21
Yaptığımız etkinlik konuya olan ilgimi artırdı.	4.32	,946	21
Bu etkinlikle derse daha çok katıldım.	3.68	1.108	21
Yaptığımız etkinlik çok eğlenceliydi.	3.89	1.049	20
Bu etkinliği bütün derslerde uygulamak isterim.	4.05	1.224	21
Bu etkinlikle konuyu öğrenmem zorlaştı.	1.37	.895	21
Bana göre bu etkinlik zaman kaybına yol açıyor.	1.63	1.165	20
Bu etkinliği yapmaktansa dersi öğretmenden dinlemeyi tercih ederim.	2.05	1.471	21
Bana göre bu etkinlik çok gereksizdir.	1.95	1.353	21
Bu etkinlikle başarabileceğime daha çok inandım.	4.16	.958	21

Tablo 5'e göre deney grubundaki öğrenciler uygulanan tekniğe karşı yüksek düzeyde olumlu görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler uygulanan teknikle konuyu öğrenmelerinin hoşuna gittiği, tekniğin sıkıcı ve zor olmadığı, kendilerinin derse ilgisini ve katılımını artırdığı, tekniğin gereksiz olmadığı ve zaman kaybına yol açmadığı, bütün derslerde bu tekniği kullanabilecekleri ve bu teknikle kendilerine olan özgüvenlerinin daha da arttığı yönündeki düşüncelerinin olumlu olduğu uygulanan anket ile anlaşılmıştır.

Ayrıca öğrencilere "bu etkinliği uygularken neler hissettiniz" diye bir açık uçlu soru sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar farklı boyutlarda değerlendirilebilir. Bu tekniğin öğretici olduğu ve kendilerinin özgüvenlerini artırdığını düşünen öğrencilerin ifadeleri şu şekildedir:

Ö1: "Konuyu biraz daha çabuk anlayıp neleri yanlış yaptığımı öğrendim." ;

Ö2: "Kendime daha çok güvendim. Özgüvenim arttı." ;

Ö7: "Etkinliklerle daha çok öğreneceğimi anladım." ;

Ö10: "Kendimi daha bilgili hissettim." ;

Ö14: "Aslında konuların zor olmadığını üzerine gidersem başarabileceğimi hissettim. Güzel ve öğreticiydi." ;

Ö3: "Eğlenceli yollarla ders dinlemek ya da öğrenmek derse olan ilgimi daha çok artırdı." ;

Ö11: "Konuyu daha iyi anladım."

Buna karşın tekniğin sıkıcı olduğunu düşünen öğrenciler ise düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö4: "Bu konuyu anladım ama biraz sıkıldım." ;

Ö8: "Elimden geleni yapmaya çalıştım ama biraz sıkıldım." ;

Ö6: "Biraz sıkıldım ama iyi geçti."

Bunun yanında uygulama süreci içerisinde kendilerini tek kelime ile mutlu ve heyecanlı olarak hisseden öğrenciler de vardır.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada Olası Cümleler Tekniği'nin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ve onların teknik ile ilgili görüşleri ele alınmıştır.

tır. Olası Cümleler Tekniği öğrencilerin konu içeriğini daha üst düzeyde öğrenebilmeleri için planlanmış ve okuma metni ile bütünleştirilmiş bir tekniktir. Bir yazılı metindeki sözcük ve kavramların konu içeriğini kavramada oldukça önemli olduğu, eğer öğrencilerin metin içerisindeki sözcük ve kavramların açılımını bilmezlerse metnin ana fikrini de anlayamayacakları yapılan araştırmalarla desteklenmektedir (Yopp ve Yopp, 2007). Bu nedenle metinle ilişkili sözcük ve kavram öğretimini gerçekleştirmek üzere gösterilen çabaların önemi geçmişten bu yana yadsınamayacak bir şekilde sürmektedir.

Olası Cümleler Tekniği sınıf içerisinde uygulamaları dikkate alındığında uygulanması kolay, sadece bir kalem ve kara tahtanın kullanıldığı bir tekniktir (Stahl ve Kapinus, 1991). Tekniğin uygulanmasının kolay olduğu sadece araştırmacı tarafından değil, araştırmaya katılan deney grubu öğrencileri tarafından da kabul edildiği uygulanan anket ile anlaşılmıştır. Kesler (2011) de uygulamış olduğu bu tekniğin öğretmenler tarafından derse kolayca adapte edilebilecek bir teknik olarak ifade edildiğini vurgulamıştır.

Bu tekniğin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkililiği dikkate alındığında tekniğin uygulandığı deney grubu ile kontrol grubu arasında istatistiksel bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç, bu tekniğin uygulanmasının gereksiz ve yararsız olduğu anlamına gelmez. Nitekim, öntest puanına göre aritmetik ortalaması daha düşük olan sınıfın deney grubu olarak tercih edilmesi ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmasa dahi deney grubu öğrencilerindeki puan artışının kontrol grubu öğrencilerine göre daha fazla olması bu tekniğin işlevsel olabileceği tezini güçlendirmektedir. Üstelik, Stahl ve Kapinus (1991)'un yaptığı deneysel çalışma da bu tekniğin istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterecek şekilde deney grubunun lehine sonuçlandığını göstermektedir.

Herhangi bir konunun ya da içeriğin öğretiminde kullanılan yöntem veya teknik ne olursa olsun eğer klasik öğretim yöntemlerinden uzaklaşıyor ve öğrenciyi öğrenme sürecine dahil eden bir aktivite uygulanıyorsa, öğrencilerin akademik başarılarında olmasa bile kendilerine duydukları özgüvende farklılık olacağı bir gerçektir (Çelik v.d., 2005; Sünbül, 2002; Demirel, 2007a; Akay ve Kocabaş, 2013; Günhan ve Başer, 2009; Tunçer ve Güven, 2007; Parmaksız ve Şahin, 2004). Bu araştırmada da hem süreci olumlu olarak değerlendiren hem

de kendi ifadeleri ile kendilerine olan özđüvenlerinin arttığını doğrudan ya da dolaylı olarak ifade eden bir öğrenci grubu ile karşılaşılması da bu manâda doğaldır.

Araştırmacının tekniğin uygulama sürecinde öğrenme ortamındaki kendi gözlemlerine dayalı olarak tespit ettiği en önemli sınırlılık ise süre ile ilgilidir. Her ne kadar öğrenciler tekniğin zaman alıcı olduğunu düşünmeseler de, öğrenciyi öğrenme sürece dahil ederek onların kendi düşünsel becerilerini gerçekleştirmelerine fırsat vermek onların konu ile ilgili içeriği etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlamakta ancak zaman açısından da bir sınırlılık olarak düşünölebilmektedir. Stahl ve Kapinus (1991) da bu teknikle ilgili yaptıkları deneysel çalışmada öğrencilerinin süreç içerisinde tekniğin aşamalarını (cümle oluşturma, metnin okunması ve cümlelerin yeniden düzenlenmesi) gerçekleştirirken oldukça fazla zaman harcadıklarını gördüklerini ifade etmiştir. Aslında tekniklerin uygulanması ile ilgili zaman sınırlılığı sadece bu teknikle ilgili bir sorun değildir. Aktif öğrenme yöntemlerinin büyük çoğunluğunun zaman alıcı olduğu ve zamanın etkili bir şekilde kullanımının gerekliliği literatürde de görölmektedir (Mentiş Taş, 2006; Aydede, 2012; Ün Açıkğöz, 2003; Ocak, 2011; Demirel, 2007b). Teknik ile ilgili bir diğer sınırlılık ise öğrencilerin düşünsel ve yazma becerilerini kullanırken zorlanmaları ve bu nedenle de sıkılmaları olabilmektedir. Birkaç öğrenci bu durumu anket formuna da yansıtmıştır.

Sonuç olarak, sözel ağırlıklı bir ders olan ve dersin içeriği büyük çoğunlukla okuma metinleri ile donatılmış olan Sosyal Bilgiler dersinin içeriğini etkili bir şekilde öğretmede farklı öğrenme etkinliklerinin önemli bir yeri olduğu alanyazında sık sık vurgulanmaktadır. Bu araştırmada ele alınan Olası Cümleler Tekniği de bu uygulamalara ilave edilebilecek, öğretmenler için alternatif bir etkinlik olarak kullanılabilir bir tekniktir. Bu tekniği uygularken, öğretmenlerin süreci etkili bir şekilde gerçekleştirmeleri gerekir. Bunun için yapmaları gereken, okuma metinleri ile desteklenmiş konularda bu tekniği uygulamaları ve süreçte kullanabilecekleri içerisinde öğretilmesi gereken kavramları barındıran bir okuma metnini kullanmalarıdır. Okuma metninin dikkat çekici olması, teknik ile birlikte öğrencileri sürece daha fazla motive edecektir.

Kaynaklar

- Akay, Y., & Kocabaş, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46 (2), 91-110.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydede, M. N., & Kesercioğlu, T. (2012). Aktif öğrenme uygulamalarının öğrencilerin kendi kendine öğrenme becerilerine etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 37-49.
- Belet, D. & Ş. Yaşar. (2007). Öğrenme stratejilerinin okuduğunu anlama ve yazma becerileri ile türkçe dersine ilişkin tutumlara etkisi, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 69-86.
- Clark, S. K. (2007). *Writing strategies for social studies*, CA: Shell Education.
- Çelik, S., Şenocak, E., Bayrakçeken, S., Taşkesenligil, Y., & Doymuş, K. (2005). Aktif öğrenme stratejileri üzerine bir derleme çalışması, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 155-185.
- Demirel, Ö. (2007a). *Eğitimde yeni yönelimler (2. Baskı)*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007b). *Öğretme sanatı (12. Baskı)*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ekinci A., ve Öter, Ö. M. (2015). İlköğretim Okulları Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Branşlara Göre İncelenmesi Çalışmaları Raporu, *Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi*, 15.05.2015 tarihinde http://duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/DERS_KITAPLAR_iNCELEME_RAPORU.pdf adresinden alınmıştır.
- Günhan, C. B. & Başer, N. (2009). Probleme dayalı öğrenmeye ilişkin öğrenci, öğretmen ve öğretim üyelerinin görüşleri, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3(1), 134-155.
- Huftalin, A., & Ferroli, L. (2013). Literature that increases social studies knowledge and skill in text reading, *Illinois Reading Council Journal*, 41(1), 10-29.
- Kartal, M. (2006). *Bilimsel araştırmalarda hipotez testleri (3. Baskı)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kalaycı, Ş. (Ed). (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (2. Baskı)*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kesler, T. (2010). Shared reading to build vocabulary and comprehension, *The Reading Teacher*, 64 (4), 272-277.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2005a). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4-5. sınıflar öğretim programı (taslak basım)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Talim Terbiye Kurulu Bakanlığı, (2005b). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6–7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu (taslak basım)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mentiş, Taş. A. (2005). Öğretmen eğitiminde aktif öğrenme, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakóltesi*, 6(2), 177-184.
- Ocak, M. A. (2011). *Öğretim tasarımı*, (Kuramlar, Modeller ve Uygulamalar) (1. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve öğretme (7. Baskı)*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Parmaksız, R. Ş., & Yanpar Şahin, T. (2004, Temmuz). Aktif Öğrenme Yaklaşımlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılabilirliği, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi.
- Pitard, P. (2011). Writing in the social studies classroom, *e-Newsletter*, 9 (7), 1-6.
- Stahl, S. A., & Kapinus, B. A. (1991). Possible sentences: predicting word meanings to teach content area vocabulary, *The Reading Teacher*, 45 (1), 36-43.
- Sünbül. A. M. (Ed.). (2002). *Eğitime yeni bakışlar* (1. Baskı), Ankara: Mikro Basım-Yayım-Dağıtım.
- Tunçer, B. K., & Güven, B. (2007). Öğrenme stratejileri kullanımının öğrencilerin akademik başarıları, hatırd tutma düzeyleri ve derse ilişkin tutumları üzerindeki etkisi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 4(2), 1-20.
- Ün Açıkgöz, K. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme (5. Baskı)*, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Yılmaz, M. (2008). Türkçede okuduğunu anlama becerilerini geliştirme yolları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (9), 131-139.
- Yılmaz, Y. & Yılmaz, Y. (2005). Parametrik olmayan testlerin pazarlama alanındaki araştırmalarda kullanımı: 1995–2002 arası yazın taraması, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3). 177- 199.
- Yopp, R. H., & Yopp, H. K. (2007). Ten important words plus: a strategy for building word knowledge, *The Reading Teacher*, 61(2), 157–160.

Extended Summary

The aim of this study is to examine the effect of the “Possible Sentences” technique on 7th grade students’ academic achievement and their attitudes. This technique is developed from Moore and Moore (1986) and it is related to reading comprehension and writing. We think that this technique increases usage of Turkish thinking skills. However, when the Social Studies curriculum is examined we can see that some acquisitions are related to Turkish discipline skills and acquisitions (MEB, (2005). Clark (2007) also emphasized that the “Possible Sentences” technique is useful when combined with Social Studies and Turkish disciplines.

In “Possible Sentences”, the teacher chooses 8 - 10 words that may cause difficulty for their students in the targeted area of content.. The teacher writes 8 - 10 words on the board. Students are instructed to select two words from the list to use in one sentence that might appear in a social studies text. The teacher writes volunteer students’ sentences on the board and underlines each vocabulary word. Next, the teacher reads the selected text and wants students to follow along reading the text. The teacher then informs students about the selected words. After reading the text, students carefully examine the sentences to see if they are written accurately. The students will explain how to edit and revise sentences as needed. The teacher then calls on the students to write revised sentences independently using their new knowledge and understanding of these vocabulary words.

In the study, “Proclamation of the Republic of Turkey” the subject is taught with “Possible Sentences” technique to 7th grade students. This subject is related to an acquisition which states “students recognize changes and continuities of Turkish states’ regimes and sovereignty senses in the historical process” in the curriculum.

In the study, the following questions are answered:

Is there an effect of “Possible Sentences” technique on the 7th grade students’ academic achievement when taught “Proclamation of the Republic of Turkey” in the curriculum?

What are students’ opinions about “Possible Sentences” technique?

This study was conducted in a middle school located in Niğde in 2014-2015 spring semester. The participants are 7th grade students. The research presents findings from 43 students. There were 21 students in the experimental group and 22 students in the control group. The experimental group’s students learned the “Proclamation of the Republic of Turkey” subject with “Possible Sentences” technique. On the other hand, the control group’s students learned the same topic with traditional methods. The data was analyzed using the SPSS statistical package.

Three different data-collecting tools were used in this research. The first tool was an academic achievement test. This test, developed by the researcher, was prepared to evaluate the knowledge levels of the students about the subjects and the words and concepts to be learned during the experiment. The test is suitable to assess the valid acquisition of the subject. The achievement test consists of 18 items and was prepared regarding the subject content in the curriculum.

Another scale used in the research was an attitude scale that was intended to survey the opinions of the students about the technique used. In this five likert scale, there is an open- ended question and 12 statements in which the students were expected to reflect their own ideas .

The third data-collecting tool was a form that is necessary for the application of the technique. This form is similar to an instruction which shows what the students should do and it is also made up of a table where students can match the words and lines and can write their sentences before and after they participated.

Non-parametric tests are used in this research as the number of students taking part in the experimental and control groups are under 30. As a matter of fact, it is indicated that in cases where the working group is quantitatively small, sampling distribution doesn't approach a normal distribution and a non-parametric technique is needed. (Kartal, 2006 ; Yılmaz ve Yılmaz, 2005 ; Kalaycı, 2006) .

Data collected from the students' academic achievement tests was analyzed by using Mann Whitney test for unrelated groups to evaluate the difference between the points of academic achievement pre-tests and post-tests of experimental and control groups. As for the related groups, Wilcoxon Signed Ranks test was used to evaluate the difference between the pre-test and post-test points of experimental and control groups.

The result of this study show that the “Possible Sentences” technique is useful for students’ grasp of words related to the subject. To understand the words and concepts in a written text is very important in learning the subject content. If students do not know the expression of the idea that the words and concepts in the text convey, then they don’t understand the main text accurately (Yopp ve Yopp, 2007). Therefore, studies about words and concepts within the text are still traditionally associated.

This technique is an easy to use technique in actual class practice for which just a board and a pencil is used (Stahl ve Kapinus, 1991). Experimental group students also reflected their opinions on the attitude scale that this technique is easy. Kesler (2011) stated that teachers also integrate this technique easily in the classroom.

This technique doesn’t show a meaningful difference statistically between experimental and control group students in relation to their academic achievement. This result should not be interpreted as this technique is not useful. However, pre-test points of experimental group’s students were lower than control group’s students. And also, post-test points of experimental group’s students were higher than control group’s students. Moreover, Stahl and Kapinus (1991) found in their experimental work that this technique is statistically effective with the students. .

If the teacher uses an active learning method instead of a traditional teaching method, it is clear that students’ self-efficacy develops (Çelik v.d., 2005 ; Sünbül, 2002 ; Demirel, 2007a ; Akay ve Kocabaş, 2013 ; Günhan ve Başer, 2009 ; Tunçer ve Güven, 2007 ; Parmaksız ve Şahin, 2004). In this study, students evalua-

ted the learning process as positive and they stated that this technique nurtured their self-efficacy.

However, when the reasearcher evaluated this learning process she found that the most important limitation was time. To involve students in the learning process and to let them use their thinking skills much more time was needed. Stahl ve Kapinus (1991) also stated that practicing of this technique was pretty time-consuming in the learning process. Actually, limitation of time is an important problem for many active learning methods. In the literature, it is emphasized that to overcome this problem time needs to be managed more effectively and closely. (Mentiş Taş, 2006 ; Aydede, 2012 ; Ün Açıkgöz, 2003 ; Ocak, 2011 ; Demirel, 2007b).

As results show, this technique is related with the text. The text is also important for Social Studies courses because this discipline's structure is verbal. Therefore, Social Studies teachers can use this technique in the their classes as an alternative learning method.

* * * *